

دانشگاه شهید چمران اهواز

معاونت آموزشی و تحصیلات تکمیلی

طرح درس ویژه درس های تحصیلات تکمیلی دانشگاه

نام و نام خانوادگی استاد: سارا محمدی	مرتبه علمی: استادیار	آدرس ایمیل: s.mohammadi@scu.ac.ir
دانشکده: اقتصاد و علوم اجتماعی	گروه: مدیریت	نیمسال تحصیلی: ۱۴۰۰-۱۳۹۹
دوره تحصیلی: کارشناسی ارشد	نام درس: نظریه‌های سازمان و مدیریت پیشرفته	تعداد واحد: دو واحد

جایگاه درس در برنامه درسی دوره:

این درس یکی از مهم‌ترین دروس پایه رشته مدیریت در مقطع کارشناسی ارشد است که معمولا در ترم اول یا دوم برای دانشجویان ارائه می‌گردد. یادگیری این درس به دانشجویان کمک خواهد نمود تا درک صحیحی از سازمان‌ها و شناخت کافی از پارادایم‌ها و مبانی نظری سازمان‌ها و مدیریت آنها داشته باشند.

هدف کلی:

در این درس دانشجویان با نظریه‌های سازمان و مدیریت و سیر تاریخی آن از نظریه‌های کلاسیک گرفته تا نظریه‌های پیشرفته کنونی آشنا می‌شوند و نظریه‌های مزبور را با نگرشی انتقادی بر اساس چهارچوب ارزشهای رقیب در اثربخشی و کارکردهای سازمانی مورد بررسی قرار می‌دهند. این درس برای دانشجویان رشته‌های مختلف مدیریت، اعم از مدیریت دولتی، مدیریت بازرگانی، مدیریت مالی، مدیریت صنعتی، و در تمام گرایشهای هر رشته ضروری است، زیرا آنها را با اصول و روند تاریخی تکامل نظریه‌های سازمان و مدیریت آشنا می‌سازد و دانش لازم برای تصمیم‌گیری در مورد بهترین شیوه سازماندهی و اداره یک سازمان را در اختیارشان قرار می‌دهد.

اهداف یادگیری:

دانشجویان پی از پایان دوره با موارد زیر آشنا خواهند شد:

- ۱- ارزیابی و مرور جامع کلیه رویکردهای تئوریک برای مطالعه سازمان‌ها
- ۲- دستیابی به شناخت نسبی از ماهیت و چپستی سازمان‌ها در جامعه
- ۳- مرور و ارزیابی تئوری‌های سازمان و مدیریت از چشم اندازه‌ها و مکاتب مختلف
- ۴- کسب مهارت‌های لازم برای تحلیل ساختارها و عملکردهای سازمانی
- ۵- درک ماهیت سازمان‌ها در عصر اطلاعات و جامعه شبکه‌ای
- ۶- نقد و بررسی و مطالعه مباحث مرتبط با سازمان‌ها و مدیریت آنها نظیر مباحث فرهنگ سازمانی، سازمان‌های دانشی، سازمان‌های مجازی، نظریه آشوب و تئوری پیچیدگی، سازمان‌های پست مدرن، و سایر نظریه‌های جدید ...
- ۷- آسیب‌شناسی ساختار و مدیریت سازمانها و بیماری‌های مدیریتی

رفتار ورودی:

دانشجویان قبل از ورود به این درس و یادگیری آن، بایستی به خوبی درس مبانی سازمان و مدیریت را گذرانده و آموخته باشند.

دانشجویانی که رشته کارشناسی آنها غیر از مدیریت بوده لازم است به عنوان درس پیش نیاز یا جبرانی قبلا درس مبانی سازمان و مدیریت را با موفقیت گذرانده باشند.

همچنین مهارت برقراری ارتباط و سخنوری برای مشارکت در مباحث کلاسی و ارائه تکالیف لازم است.

مواد و امکانات آموزشی:

برای یادگیری مناسب این درس دانشجویان بایستی از حداقل امکانات لازم برای انجام تکالیف بهره‌مند باشند از جمله:

۱- سیستم کامپیوتری مناسب برای انجام تایپ و یا تهیه پاورپوینت جهت انجام و ارائه تکالیف بطور موثر؛

۲- در دسترس بودن دفتر یا کاغذ و قلم برای نوشتن مطالب مهم درسی و یا نکات مورد توجه

۳- فلش یا کول دیسک جهت ذخیره مطالب مورد نیاز ...

۴- کتاب، جزوه و یا منبع درسی مورد نیاز

روش تدریس:

آموزش از طریق ترکیبی از روشهای زیر خواهد بود که به تناسب از آنها استفاده خواهد شد:

طرح پرسش و پاسخ، سخنرانی و انتقال مفهوم و موضوع درسی، بحث گروهی و یادگیری مشارکتی، طرح سوال مجدد برای رفع ابهام احتمالی و یا به چالش کشیدن دانشجو برای توجه، مشارکت و اظهار نظر

وظایف دانشجو:

۱- با توجه به موضوعات بیان شده، دانشجویان بایستی موضوعی را با بهره‌گیری از حداقل ۲ مقاله علمی - پژوهشی انگلیسی و نیز منابع فارسی معتبر و متعدد تنظیم نماید و برای ارائه بصورت کنفرانس به مدت ۳۰ - ۲۰ دقیقه در کلاس ارائه نماید. دانشجو موظف است ارائه خود را در قالب powerpoint یا فایل ورد تایپ شده با ذکر منابع معتبر (هم درون متنی و هم در پایان متن با نگارش صحیح)، به تعداد در اختیار استاد مربوطه و سایر دانشجویان کلاس قرار دهد. این تکلیف بنا به نیاز می-تواند به صورت میزگرد و در قالب گروههای دو تا چهارنفره انجام شود. فرایند انتخاب موضوع، آماده‌سازی و زمان ارائه کنفرانس با هماهنگی انجام خواهد شد (۳-۴ نمره)

۲- ارایه داستان تجربه موفقیت آمیز یک شرکت پیشرو جهانی یا داخلی، تحلیل دلایل موفقیت و درس‌های کاربردی (اسنپ، آپارات، دیجی کالا، سامسونگ، علی بابا و ...) ۲ نمره

۳- ارائه یک تجربه منفی (بحران) آسیب یا مشکل سازمانی و مدیریتی (در یک سازمان شناخته شده و یا در سازمان محل اشتغال یا تحصیل خود) تحلیل، تشریح و ریشه‌یابی آن و سپس راهکار مناسب با استناد به تئوریهای سازمان و مدیریت (۲ نمره)

۴- معرفی یک کتاب یا نظریه جدید در حوزه مدیریت و سازمان، کسب و کار، ... در کلاس و شرح کوتاهی از فهرست مطالب آن (۱ نمره)

شیوه آزمون و ارزیابی:

ارزیابی در طول ترم و انجام تکالیف: ۸-۹ نمره

آزمون پایان ترم: ۱۱-۱۲ نمره

منابع درس: منبع اصلی برای آزمون، مطالب مورد مطالعه و تدریس شده در کلاس است که هر کدام از منابع مختلفی اتخاذ و گردآوری شده است. منابع مورد استفاده و پیشنهادی:

- ۱- نظریه سازمان؛ مدرن، تفسیری-نمادین و پست مدرن، مری جو هچ، ترجمه حسن دانایی فرد، نشر مهربان.
- ۲- سازمان‌ها: سیستم‌های عقلایی، طبیعی و باز؛ ریچارد اسکات، ترجمه حسن میرزایی اهرنجانی، انتشارات سمت.
- ۳- تئوری سازمان (ساختار، طراحی و کاربردها) استیفن رابینز، ترجمه سیدمهدی الوانی و حسن دانایی فرد، نشر صفار.
- ۴- سیمای سازمان (استعاره‌ها: اثر گرت مورگان)، ترجمه اصغر مشبکی، انتشارات دانشگاه تهران.
- ۵- مدیریت عمومی، سید مهدی الوانی، تهران: نشر نی.
- ۶- نظریه سازمان: نگاه‌ها و چالش‌ها، فیل جانسون، دیرلی و جان مکولی، ترجمه سیدحسین کاظمی و حسن دانایی فرد، انتشارات دانشگاه امام صادق.
- ۷- نظریه پردازی: استراتژی‌ها و نظریه‌پردازی‌ها، حسن دانایی فرد، تهران: انتشارات سمت
- ۸- نظریه‌سازی در رشته‌های کاربردی، ریچارد سوانسون و توماس جرماک. ترجمه حسن دانایی فرد و بهنام شهائی. نشر مهربان.
- ۹- بوروکراسی و توسعه در ایران: نگاهی تاریخی- تطبیقی، حسن دانایی فرد؛ فقیهی، ابوالحسن. تهران: موسسه خدمات فرهنگی رسا
- ۱۰- تنوری نظم در بی نظمی و مدیریت، حسن دانای فرد و سید مهدی الوانی، تهران: انتشارات صفار.
- ۱۱- برخی مقالات منتخب: از جمله:
 - ۱- الوانی، سید مهدی (۱۳۷۸). بازتاب جلوه‌های نظریه‌ی بی نظمی در مدیریت، مطالعات مدیریت، شماره ۲۱ و ۲۲، صص ۳۸ تا ۵۳.
 - ۲- وارث، سید حامد. (۱۳۸۰). "سیمای سازمان از نگاه مورگان" فصلنامه دانش مدیریت " سال چهاردهم، شماره ۵۲، صص ۶۲-۲۷.
 - ۳- دانایی فرد، حسن. الوانی، سیدمهدی. (۱۳۸۶). استدلال استعاره‌ای در نظریه پردازی: جابجایی مدیران دولتی (کبوتران حرم)، پژوهش‌های مدیریت در ایران، دوره ۱۱، شماره ۳، صص ۱۲۱-۱۵۱.
 - ۴- حسن دانایی فرد. (۱۳۸۴). استراتژی مبارزه با فساد اداری: آیا فناوری اطلاعات فساد اداری را کاهش می‌دهد؟ مدرس، دوره نهم، پیاپی ۳۹، صص ۱۱۸-۱۰.
 - ۵- حسن دانایی فرد. (۱۳۸۴). تئوری پردازی با استفاده از رویکرد استقرایی: استراتژی مفهوم‌سازی تئوری بنیادی. دانشور، سال دوازدهم، دوره جدید، شماره ۴، صص ۷۰-۵۷.
 - ۶- حسن دانایی فرد. (۱۳۸۵). کنکاشی در فلسفه تئوری پیچیدگی: آیا علم پیچیدگی صبغه پست مدرنیسم دارد؟ مدرس، شماره ۴۶، صص ۱۲۰-۱۷۱.

هفته یکم

(۹۹/۷/۴ تا ۹۹/۶/۲۹)

ارائه طرح درس

معرفی درس، منابع درسی، شیوه آموزش و نحوه ارزیابی، تکالیف دانشجویان، ...

مقدمه و مروری بر مطالب گذشته (مبانی سازمان و مدیریت)

هفته دوم

(۹۹/۷/۱۱ تا ۹۹/۷/۵)

شناخت ماهیت و چیستی سازمان‌ها، انواع مکاتب مدیریت

تئوری سازمان و اهمیت مطالعه تئوری سازمان

(مروری بر مکاتب سنتی و تقسیم بندی مکاتب سازمان و مدیریت از دیدگاه ویلیام اسکات)

مکاتب سنتی یا کلاسیک با تاکید بر انسان اقتصادی (از جمله مکتب مدیریت علمی تیلور، مدیریت اداری فایول و

بوروکراسی ایده آل ماکس وبر)، مکاتب نئوکلاسیک با تاکید بر انسان اجتماعی به رهبری التون می‌یو با نهضت

روابط انسانی، و مکاتب سیستمی و اقتضایی با تاکید بر پیچیدگی و چندوجهی بودن انسان (از جمله تئوری

عمومی سیستمها برتالانفی و طبقه بندی سیستمی بولدینگ، تئوری های اقتضایی ...)

هفته سوم

(۹۹/۷/۱۸ تا ۹۹/۷/۱۲)

پارادایم ها و نظریه های سازمان از دیدگاه ریچارد اسکات: سازمان ها؛ سیستم های عقلایی، طبیعی و باز

ارکان پنج گانه سازمان از دیدگاه ریچارد اسکات و تعاریف آن :

(ساختار اجتماعی، هدف، افراد، تکنولوژی و محیط)

نقد و بررسی مکاتب و تئوری های سیستم عقلایی، طبیعی و سیستم های باز

مکاتب منتخب در فرایند سیستم های عقلایی، طبیعی و باز

تفاوت سیستم های عقلایی، طبیعی و باز، کاربردها، محدودیت ها

ادغام دیدگاه های سیستم عقلایی، طبیعی و باز: مدل ساخت گرای اتزیونی، مدل اقتضایی لارنس و لورش، مدل سطوح تامپسون

اهمیت تفکر سیستمی و آسیب های آن

هفته چهارم

(۹۹/۷/۲۵ تا ۹۹/۷/۱۹)

شناخت استعاره ای سازمان و مدیریت (سیمای سازمان از نگاه گرت مورگان)

استعاره ها ؛ ابزاری برای شناخت سازمان: نقد و بررسی نقاط قوت و ضعف، و کاربردهای استعاره ها برای

شناخت مکاتب قدیم و جدید سازمان و مدیریت

استعاره؛ ماشین، موجود زنده، مغز، فرهنگ، نظام سیاسی، جریان متغیر یا سیال، ابزار سلطه، زندان روح،

پرده نقاشی (کولاژ)، کارناوال،

محدودیت ها و معایب و مزایای شناخت استعاره ای

هفته پنجم

(۹۹/۸/۲ تا ۹۹/۷/۳۶)

طبقه بندی تئوری های سازمان از دیدگاه خانم مری جو-هچ

(مدرنیست، تفسیری یا نمادین، پست مدرن)

سه نگرش نسبت به تنوری ها: دیدگاه عامیانه، عالمانه، و کاربردی

بررسی و شناخت ارکان و مبانی فلسفی دیدگاهها و مقایسه آنها

(هستی شناسی **Ontology**، معرفت شناسی **Epistemology**، انسان شناسی **Anthropology**)

و روش شناسی **(Methodology)**

وجوه تمایز و تشابه مکاتب و دیدگاه های مدرن، تفسیری و پست مدرن

هفته ششم

(۹۹/۸/۹ تا ۹۹/۸/۳)

عوامل تشکیل دهنده ساختار سازمانی (پیچیدگی، تمرکز و رسمیت)

هفته هفتم

(۹۹/۸/۱۶ تا ۹۹/۸/۱۰)

عوامل موثر بر ساختار سازمانی (فرهنگ، محیط، فنآوری، اندازه، راهبرد و هدف، منابع قدرت و کنترل)

انواع ساختارهای سازمانی از رایج و قدیمی تا ساختارهای جدید و مجازی

هفته هشتم

(۹۹/۸/۲۳ تا ۹۹/۸/۱۸)

فرهنگ سازمانی، جهانی شدن و چالش‌های فرهنگی نظام مدیریتی

مفهوم و تاریخچه فرهنگ سازمانی، سطوح و لایه‌های فرهنگ، گونه‌شناسی فرهنگ سازمانی، مدیریت فرهنگ سازمانی و تغییر

فرهنگ و روشهای تغییر فرهنگ سازمانی

جهانی شدن، دیدگاهها و رویکردهای مثبت و منفی، مزایا و معایب

چالشهای فرهنگی عصر جهانی شدن و لزوم توسعه فرهنگی

راهکارها و پیشنهادهای کاربردی

هفته نهم

(۹۹/۸/۳۰ تا ۹۹/۸/۲۴)

سازمان‌های پیچیده و سازمان‌های پویا و انعطاف پذیر

نوآوری در سازمان‌ها و سازمان‌های چابک و کارآفرین

سازمان‌های مجازی و شبکه‌ای (Virtual and Network Organizations)

هفته دهم

(۹۹/۹/۷ تا ۹۹/۹/۱)

اثربخشی سازمان و رویکردهای آن، محیط و تغییر و نوآوری

معیارها و متغیرهای اثربخشی

دیدگاه‌ها: رویکرد نیل به هدف، رویکرد سیستمی، رویکرد عوامل استراتژیک، رویکرد ارزشهای رقابتی

مقایسه رویکردهای اثربخشی و بررسی کاربردهای آنها

هفته یازدهم

(۹۹/۹/۱۴ تا ۹۹/۹/۸)

تئوری پیچیدگی و نظریه آشوب در مدیریت (Complexity Theory and Chaos Theory)

ویژگی های چهارگانه سیستم های آشوبناک و کاربردهای مدیریتی آنها

بازتاب جلوه های نظریه ی بی نظمی در مدیریت

هفته دوازدهم

(۹۹/۹/۲۱ تا ۹۹/۹/۱۵)

میزگرد: نقد و بررسی موضوعاتی همچون تعلق سازمانی و هویت سازمانی

علل، آثار و پیامدها

هفته سیزدهم

(۹۹/۹/۲۸ تا ۹۹/۹/۲۲)

ادامه میزگرد: نقد و بررسی موضوعاتی همچون یادگیری سازمانی و سازمان یادگیرنده، فراموشی سازمانی و

انواع آن

آثار و پیامدها

هفته چهاردهم

(۹۹/۱۰/۵ تا ۹۹/۹/۲۹)

میزگرد نقد، تحلیل و آسیب شناسی مدیریت و بیماریهای مدیریتی
فساد اداری، قدرت و سیاست،

هفته پانزدهم

(۹۹/۱۰/۱۲ تا ۹۹/۱۰/۶)

ادامه مبحث نقد، تحلیل و آسیب شناسی مدیریت و بیماریهای مدیریتی
بی تفاوتی سازمانی، سکوت سازمانی، ساختارهای ناپایدار و موقت،

هفته شانزدهم

(۹۹/۱۰/۱۹ تا ۹۹/۱۰/۱۳)

ادامه مبحث نقد، تحلیل و آسیب شناسی مدیریت و بیماریهای مدیریتی
جابجایی مدیران، نفاق سازمانی، چاپلوسی سازمانی،